

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2001 v konaní o ústavnej sťažnosti H. M., bytom B., začatom na základe oznámenia zástupcu vlády Slovenskej republiky podľa § 75 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov takto

r o z h o d o l :

Konanie o ústavnej sťažnosti **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 24. apríla 2001 doručené oznámenie zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva JUDr. P. V. o prijateľnosti sťažnosti podanej na Európsky súd pre ľudské práva na základe § 75 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). K oznámeniu zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva bolo priložené rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva o prijateľnosti sťažnosti občianky Slovenskej republiky H. M. (sťažnosť č. 39752/98), v ktorej namietala prieťahy v označených súdnych konaniach pred Mestským (resp. Krajským) súdom v Bratislave, a tým porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na základe ďalšieho oznámenia zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva z 27. marca 2001 (č. 2236/2001-A/287) sťažnosti prijaté Európskym súdom pre ľudské práva „bude ústavnému súdu oznamovať zástupca Slovenskej republiky v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva. Tento spôsob bol dohodnutý výmenou listov medzi

ministrom spravodlivosti a predsedom Ústavného súdu Slovenskej republiky“. V súlade s § 75 ods. 2 zákona o ústavnom súde v prípade, že vláda Slovenskej republiky (jej zástupca) ústavný súd upovedomí o tom, že Európsky súd pre ľudské práva prijal na ďalšie konanie sťažnosť od ktoréhokoľvek jednotlivca, mimovládnej organizácie alebo skupiny osôb, tento začne konať podľa tretej časti druhej hlavy šiesteho oddielu zákona o ústavnom súde, pričom oznámenie vlády sa podľa § 75 ods. 3 zákona o ústavnom súde považuje za ústavnú sťažnosť, ktorá sa prijala na ďalšie konanie.

II.

Ústavný súd v konaní o tejto ústavnej sťažnosti vychádzal predovšetkým z toho, že výklad aj uplatňovanie ústavných či zákonných predpisov súvisiacich s jeho rozhodovacou činnosťou sa musí uskutočňovať v súlade s platnými medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky a súčasne spôsobom, ktorý je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) (PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 17/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 62/99). Z tejto zásady neexistuje v praxi ústavného súdu výnimka, ani pokiaľ ide o výklad a uplatnenie ustanovení zákona o ústavnom súde (vrátane jeho § 75).

Slovenská republika sa s účinnosťou od 1. januára 1993 stala zmluvnou stranou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení jeho dodatkových protokolov (ďalej len „Dohovor“), čl. 34 ktorého upravuje medzinárodné súdne konanie o porušení niektorého z práv zaručených Dohovorom pred Európskym súdom pre ľudské práva. Dohovor zavádzajúci toto konanie rešpektuje zásady už stabilizované v medzinárodnom práve ľudských práv, medzi ktoré patrí subsidiarita jeho použitia (vo vzťahu k vnútroštátnym konaniam, ktoré pri ochrane ľudských práv zohrávajú primárnu úlohu), ako aj zásada vylučujúca konkurenciu rôznych jurisdikcií pri ochrane niektorého z práv alebo slobôd upravených medzinárodnými dohovormi o ľudských právach. Súbežné konanie o ochrane práva alebo slobody, ktoré je predmetom úpravy medzinárodnej zmluvy, ako pred vnútroštátnym orgánom, tak aj pred medzinárodným súdnym či iným orgánom Dohovor vylučuje tak, že ako

nevyhnutnú procesnú podmienku samotného začatia konania o sťažnosti požaduje predchádzajúce vyčerpanie „všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy podľa všeobecne uznávaných pravidiel medzinárodného práva“ (čl. 35 ods. 1 Dohovoru). Až po tom, čo jednotlivec takéto vnútroštátne právne prostriedky nápravy vyčerpal (a nebol pri ochrane svojho práva alebo slobody úspešný), môže začať medzinárodné súdne alebo iné konanie na ochranu ľudských práv a základných slobôd.

Uvedeným zásadám, ktorými sa medzinárodné súdne konanie o ochrane ľudských práv pred Európskym súdom pre ľudské práva riadi, zodpovedá taký výklad a uplatňovanie zákona o ústavnom súde, ktorým sa zabezpečí ich rešpektovanie. Inak by mohol vzniknúť problém vnútroštátnych a medzinárodných konaní (jurisdikcií) na ochranu základných práv alebo slobôd, ktoré prebiehajú súbežne a ktoré si „konkurujú“, ktoré však medzinárodné práva ľudských práv nepozná, a preto ani neupravuje.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. ES 3/01 rozhodol, že „Začatie konania pred ústavným súdom o predmete individuálnej sťažnosti, ktorú európsky súd vyhlásil za prijateľnú, vytvára nebezpečenstvo konfliktu medzi systémom ochrany podľa dohovoru založenom na zásade subsidiárnej aplikácie medzinárodného práva vo vzťahu k vnútroštátnemu právu premietnutej aj do pravidla predchádzajúceho vyčerpania všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy podľa čl. 35 ods. 1 dohovoru a vnútroštátnou ochranou ústavnosti a v konečnom dôsledku neprispieva k posilneniu ochrany ľudských práv a základných slobôd priznaných ústavou alebo dohovorom a jeho protokolmi. Vzťah ústavného súdu k európskemu súdu je založený na del'be funkcií na základe princípu vzájomnej spolupráce, a nie konkurencie oboch súdnych orgánov“.

Podľa názoru ústavného súdu však uvedené nevylučuje, aby konanie o ochrane ľudských práv pred ním nemohlo tvoriť súčasť vnútroštátnych právnych prostriedkov nápravy, vyčerpanie ktorých je podmienkou začatia konania pred súdom, alebo súčasť

tých opatrení, ktorými Slovenská republika bude reagovať na rozsudok súdu, že došlo k porušeniu niektorého z práv zaručených Dohovorom.

Pokiaľ ide o výklad a uplatňovanie zákona o ústavnom súde v konaní o ústavnej sťažnosti podľa § 75 ods. 3 zákona o ústavnom súde spôsobom, ktorý je v súlade s ústavou, ústavný súd už vo veci sp. zn. ES 3/01 uviedol, že „ako konanie o ústavnej sťažnosti, tak aj konanie o podnete boli takým typom konania pred ústavným súdom, v ktorom sa zabezpečovala ochrana základných práv a slobôd zaručených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, ak dotknutá fyzická alebo právnická osoba sama namietla ich porušenie“, pričom ani zo súčasného znenia ústavy „nemožno vyvodit' iný záver o subjektoch, ktoré sú oprávnené podať ústavnú sťažnosť, než ten, ktorý platil podľa ústavy v doterajšom znení“. Ústavný súd v tejto súvislosti preto zohľadnil, že konanie o ústavnej sťažnosti podľa § 75 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa začína na základe oznámenia vlády Slovenskej republiky, a nie samotnej osoby (subjektu), k porušeniu základného práva alebo slobody ktorej malo dôjsť.

So zreteľom na skutočnosť, že ústavný súd vykladá a používa ustanovenia ústavných a zákonných predpisov týkajúcich sa jeho rozhodovacej činnosti v súlade s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky, ako aj spôsobom, ktorý je v súlade s ústavou, bolo preto potrebné rozhodnúť o zastavení konania o ústavnej sťažnosti H. M. začatého na základe oznámenia vlády Slovenskej republiky z 18. apríla 2001 podľa § 75 ods. 2 zákona o ústavnom súde.